Schubert András

Történetek a Bárkabárból

9. történet

Hogy a Bárkabár sajátos atmoszférája tette-e vagy Fischer Misi személyisége vagy a láthatóan (és gyakran hallhatóan) nemcsak dekorációs célokat szolgáló pianínó, nem tudom. Vagy esetleg a falakat beborító zsú-folt könyvespolcok? Az tény azonban, hogy a vendégek között feltűnően sok volt a művész, vagy legalábbis sok volt az olyan vendég, akik magu-kat és többnyire egymást is művésznek tartották.

Fordult itt elő titkos és kevésbé titkos drámaíró, ön- és közjelölt filmsztár, szerény, de lenyűgöző tudású zongorista, volt köztük portréfestő és bábjátékos, szóval, a művészetek teljes spektruma képviselte már magát ebben a kis műintézetben. Misi jól érezte magát köztük, ők is magukat Misivel, és a művészetek iránt kevésbé elkötelezett törzsvendégek sem panaszkodtak sohasem, hogy kevesebb figyelmet kapnának.

Egy csendes délután – mondjuk úgy – késő-középkorú úr jelent meg a bár ajtajában. Láthatóan elkomorodott a bárba levezető néhány lépcső láttán. Körülnézett, majd meglátva Misit, hozzá fordult.

– Édesanyám itt vár az ajtó előtt. Kerekesszékben van. Lenne rá lehe-tőség, hogy együtt bejöjjünk?

Misi azonnal előresietett, biztatóan a férfira mosolygott, a pult mögül előhozott egy mozgatható rámpát, az ajtó mindkét szárnyát kitárta, és a rámpát ráillesztette a lépcsőre.

– Parancsoljanak! Segíthetek, hogy lejussanak?

A férfi hevesen tiltakozott.

– Nem, nem! Ez így tökéletes lesz – és gyakorlott mozdulatokkal már tolta le a kerekesszéket.

Misi már készített is elő számukra egy asztalt az ajtó közelében, de a székben ülő hölgy hangja megállította.

– Ne randiasztalt készítsen, drága! Itt méló lesz! – hangsúlyosan karikírozva nyomta meg a szót. – Jönni fognak még néhányan.

A hölgyet Misi csak most nézte meg alaposabban. Elragadó jelenség volt. Hajdani szépségét megőrző arcának ráncai elárulták a kegyetlen valót, hogy már a tizedik évtizedében jár, szeme azonban úgy csillogott, mint egy húszévesé. Hangja vagy egy oktávval mélyebb volt, mint amit várt volna az ember, és határozottan, mondhatni parancsolóan zengett.

Misi azonnal átrendezte a helyiséget, helyet teremtve a várható nagyobb társaságnak.

Végül is csak ketten csatlakoztak hozzájuk. Két férfi, életkorukat tekintve – Misi egyik régi barátjának szóhasználatával élve – úgy „Hatvan és Miskolc között." Az viszont kétségtelen volt, hogy intenzíven dolgoztak. Kéziratok, rajzvázlatok kerültek elő és néhány laptop is, amelyek kezelésében láthatóan az idős hölgy volt a legavatottabb. A munkához számos kávék és konyakok szolgáltak üzemanyagul, és némi harapnivaló is, amelyet Misi egy nemrég megnyílt közeli pékségből hozatott rendszeresen a vendégek nagy megelégedettségére, bár ez némiképpen érvénytelenítette a bár megnyitásakor kieszelt és meghirdetett „PIA yes, kaja NO" jelmondatot.

Misi mindig igyekezett távol tartani magát a vendégek magánéletétől, hacsak egyenesen fel nem kérték a közreműködésre – amire azért az évek során akadt néhány példa. Annyi azonban a helyenként heves tanácskozás szófoszlányaiból kiderült, hogy a társulat valamilyen be-mutatóra készül, amelyben a legkülönbözőbb művészetek képviselői vesznek majd részt. „Gesamtkunst" – ez volt az a műszó, amit mindnyájan szívesen hangoztattak.

A dicső jövőt nem feledve a beszélgetés igen gyakran kanyarodott a még dicsőbb múlt felé. A szakmai és magánéleti sztorik egy részét láthatóan nem először mesélték, hallgatták, mert néha szinte az első szóra kitört belőlük a nevetés vagy a sóhaj. Sára asszony, a nyugalmazott rendőr alezredes, aki keresztrejtvényébe temetkezve látszólag semmit sem látott vagy hallott, néha alig győzte elfojtani a mosolygását a művészi hiúság bocsánatos megnyilvánulásain.

– Aczél is eljött a könyvbemutatóra – emlékezett az egyik, kissé romos öregúr, akiben már alig lehetett felfedezni a hajdani legendás nőcsábász költő vonásait. – Naná, hogy eljött, mert híre ment, hogy olyan versek is elhangzanak majd, amelyeket a kötetbe nem engedtek beletenni. És fogadok, hogy észre is vette volna, mert akár hiszitek, akár nem, ő elolvasta a könyvet. Mondjatok valakit a maiak közül, aki kézbe vesz egy verseskötetet!

– Ha van is olyan – mondta ki a szentenciát az idős hölgy –, az biztosan nem a te köteted lesz. Hacsak nem rovásírással adatod ki.

Az idős hölgyet egyébként a többiek – a fiát is beleértve – Gertrúdnak szólították, és a búcsúzáskor barátságosan odaszólt Misinek.

– Veheti akár ígéretnek, akár fenyegetésnek, de vissza fogunk jönni. És nyugodtan készíthet nekünk egy nagyobb asztalt, akár kereket

is. Gondoljon rá, hogy bevonulhat az irodalomtörténetbe is, akárcsak a New York-i Algonquin szálló Rózsaterme.

Misinek sürgősen utána kellett néznie, hogy mi is volt ez a nevezetes helyiség. Arra hamar rátalált, hogy a kerekasztal, a „bűvös kör", ahogy ők maguk nevezték, egy írókból, költőkből, újságírókból és színészekből álló csoport napi találkozóhelye volt 1919 és 1929 között. Ahhoz már hosszabb idő kellett, hogy a későbbi összejövetelek során megbizonyosodjék, Gertrúd nem véletlenül példálódzott vele, hanem ők egy kicsit a híres-hírhedt kerekasztal társaság reinkarnációjaként tekintettek magukra. A nagy vállalkozás, amelyet olyan lelkesen készítettek elő, sem volt más, mint hajdani példaképeik fő fórumának, a New Yorker magazinnak egy Budapestre áthangszerelt változata. A próza, vers és karikatúra műfaja mellett a zenét, sőt a videoklipet is magába foglalná ez a produkció, amelyet a közönség nyomtatott és internetes magazinként, valamint élő előadások formájában is élvezhetne. „Vagy szenvedhetne tőle" – jegyezte meg epésen Gertrúd.

A társaság heti egy-két alkalommal rendszeresen megjelent és alkotott. Misi nem panaszkodhatott, mert a résztvevők – New York-i elődjeikhez méltóan – szorgalmasan fogyasztották a kávét és a szeszeket. Egy látványosan művészkülsejű asztaltárs – széles karimájú kalap, selyemsál, malaclopó köpeny; műfaját tekintve festő, díszlettervező és életművész, a többiek Marcellónak szólították – minden alkalommal egy üveg márkás pezsgővel igyekezett serkenteni az alkotókedvet. Ebben nem is volt hiány. A kerekasztal lovagjainak és lovagnőinek határtalan lelkesedése és ügybuzgalma kesernyés kontrasztban állt az életkorral járó testi hanyatlás számos apró és kevésbé apró jelével. Gertrúd kerekesszékkel közlekedett, mások bottal, mankóval, járókerettel. Az asztalra helyezve szemüvegek egész arzenálja állt készen bevetésre, a beszélgetőtársak a hallókészülékük folytonos igazgatása segítségével értették egymást félre.

A legkegyetlenebb az a törzsvendég – a bárpultlovagok egyike – volt, aki az asztaltársaságot „félholt költők társaságának" keresztelte el. Remélték, hogy az elnevezés nem jut vissza az érdekeltekhez – ki tudja, mire alapozták ezt a hiú reményt.

Olvasmányaiban Misi azt is megtalálta, hogy a New York-i asztaltársaság – különösen a Broadway musicalek librettistájaként is jeleskedő George S. Kaufman – szoros kapcsolatban állt a kor legsikeresebb dalszerzőivel, George Gershwinnel, Cole Porterrel, Irving Berlinnel. Ezért, ha Gertrúdék társaságában a zongorához ült, csakis az ő szerzeményeikből játszott. A siker nem is maradt el. Ettől a zenétől még a

holtak is táncra perdülnek – szokták mondani –; nos, a félholtak még énekeltek is hozzá.

Egyik alkalommal egy feltűnően magas, szemüveges férfi sétált oda Misi mögé. Korábban keveset fordult elő a bárban. A beszélgetésekből kiderült, hogy ő Viktor, a társulat zeneszerzője és zenei mindenese. El-ismerően veregette meg Misi vállát, és egyben jelezte, hogy szeretne a billentyűkhöz férni. Misi odébb húzódott. Viktor nem ült le, csak állva, bal kézzel kezdett játszani. Misi ekkor vette észre, hogy a jobb kezén jókora kötés éktelenkedik. „Biztosan ő is megvágta magát a reggeli kenyérszeleteléskor" – emlékezett vissza egy korábbi balesetére. Félkézzel is bravúros virtuozitással játszott le egy együgyű, de mulatságos dallamot, amelyet az asztaltársaság kitörő derültséggel fogadott. Viktor Misihez fordult.

– Ismeri?

Misi lázasan keresgélt az emlékezetében.

– Talán egy Woody Allen filmben hallottam. Lehetséges?

– Jó nyomon jár! Csak ugye Woody filmjeinek zenéje mindig a korábbi évtizedek amerikai filmjeinek a zenéjét idézi. Ez a dal, a Hooray for Captain Spaulding, a Marx fivérek 1930-as Broadway musicaljának, és a belőle készült filmnek a betétdala. Woodyval együtt úgy gondoljuk, hogy ez a dal a legsötétebb depresszióból is képes kirángatni az embert. Ezért is szeretnénk a készülő produkciónk vezérmotívumává tenni.

– Remek ötlet! Azt hiszem, el fogja érni a célját.

Viktor még biztosan sokáig mesélt volna a 20-as, 30-as évek Broadway-je és Hollywood zenei világáról, de hirtelen Albert, a színikritikus viharzott be az ajtón. Az általában szűkszavú és maróan csípős megjegyzéseiről ismert férfi most alig tudta visszafojtani izgalmát.

– Alig engedtek át a rendőrök. Mindenkit kikérdeznek. Szerintem ide is be fognak jönni.

– Miért? Mi történt? – kapta fel a fejét szinte egyszerre mindenki.

– Ez a galéria, itt a szomszédban… A Pablo… Aminek az a Picasso kép a védjegye…

– Mi van vele?

– Eltűnt.

Gertrúd halálosan komoly arccal fordult a színikritikushoz:

– Hogyan, kérlek? Beszélj világosan, Álbert! Eltűnt a galéria?

Albert lenyelte, amit gondolt, és leült az asztalhoz.

– A Picasso kép tűnt el.

Az általános szörnyülködést Marcello baritonja szakította félbe.

– A hamis Picasso kép.

Az asztaltársak egymás szavába vágtak, mindenfelől zúdultak Marcellóra a kérdések.

– Már hogy lett volna hamis?... Hát ezt honnan veszed?... Miért kell neked mindig kötözködnöd?...

– Bocsássatok meg, hogy ilyen kategorikus vagyok – folytatta kizökkenthetetlenül Marcelló –, de nemrég, idefelé jövet benéztem a galériába, és ráismertem.

A hangzavar nem csökkent.

– Mi az, hogy ráismertél?... Miért? Honnan ismerted?... Ugyan már, ne nagyképűsködj!...

Gertrúd kanalával megkopogtatta az asztalt. Erre elcsendesedtek.

– Ezt úgy értsük? – nézett szigorúan Marcellóra a hölgy.

Marcelló mélyet sóhajtott.

– Mit is szoktak erre mondani? Fiatal voltam, kellett a pénz…

A hangzavart ekkor Misi szakította meg.

– Hogy én is közhellyel indítsak: bocsánat, hogy a csapos közbeszól.

A társaság biztató dörmögéssel nézett Misire, csak egyetlen „Nix pardon, kuss!" hallatszott, de azt lehurrogták. Misi folytatta.

– Néhány napja beszélgettem a galéria egy bizalmi emberével. Tőle tudom, hogy a képet a tulajdonos egy nemzetközi szakértő bizottsággal nemrég hitelesíttette. Költséges procedúra volt, de végül megkapta a szükséges papírokat.

Kérdő pillantások szegeződtek Marcellóra, aki nem tudta palástolni szemének büszke csillogását. Szóban azonban tárgyszerű maradt.

– Amit tudtam, elmondtam.

Sára asszony az egész idő alatt látszólag keresztrejtvénye kockáiba merült. Most azonban mobilját kezdte elgondolkozva nyomogatni. „A függőleges 68 kifogott rajta" – gondolhatta a felületes szemlélő. Aztán odahívta Misit.

– Mondja, Misi! Ismeri talán a tulajdonost is?

– Személyesen nem.

– Mit tud róla?

– Sokat nem. Zucker Istvánnak hívják. Izraeli-magyar kettős állampolgár, és mindkét országban jól menő műkereskedő hírében áll. Az alkalmazottaival, ahogy hallottam, korrekt, de nem barátkozó.

– Aha! Azt hiszem ő a mi emberünk!

– A mi emberünk? Ezt hogy érti?

– Nézze, magának elmondom, hiszen közös ügyeink után már szinte kollégának tekinthetem. De másnak egy szót se!

– Természetesen. Hiszen ismer!

– Szóval, ez az ember néhány éve még Szaharovics néven, orosz állampolgárként ügyködött nálunk. Nem éppen műkereskedelem volt a területe akkoriban, de jól menő üzletember volt akkor is. Mind a két országban. Aztán egy jelentős összegű biztosítási csalás kapcsán került hírbe, de mielőtt még érdemben foglalkozni tudtak volna az üggyel, nyomtalanul eltűnt.

– Mint a Picasso kép.

– Valahogy úgy. Mondja, arról nem tud, hogy ez a kép be volt biztosítva?

– Jaj, persze! Az ismerős, akivel beszéltem, mondta is, hogy ahogy elkészült a szakvélemény, a tulaj jelentős összegű biztosítást kötött a képre.

Sára elégedettem mosolygott.

– Talán most mi leszünk gyorsabbak.

Albertnek igaza volt. Nyílt az ajtó, és Kurucz őrmester és néhány ismeretlen rendőr lépett be a bárba. A vendégek kissé megriadva néztek körül, de mielőtt a rendőrök bárkihez szólhattak volna, Sára magához intette őket. Kurucz őrmesternek nem kellett bemutatkoznia, de igazolványát látva a többi rendőr is illő tisztelettel hallgatta őt. Rövid értekezés után ők is lázasan telefonálni kezdtek, majd bocsánatkérések közepette elhagyták a Bárkát.

A továbbiakról a jelenlévők is csak a hírekből és a szóbeszédből értesültek. A képrablást gondosan előkészítették, hogy a rablás ténye vitathatatlan legyen. A kép egy megrendezett balesetben megsemmisült, a sofőr részletes leírást adott a megbízóiról, amely természetesen semmilyen valódi támpontot nem adott a nyomozáshoz. A tulaj azonnal eltűnt volna az országból, a biztosítási összeget megbízottjai gondjaira bízva. A nyomozók azonban Sára asszony bejelentése alapján azonnal akcióba léptek. A képet ugyan nem tudták megmenteni, de a csalás kitervelői és végrehajtói nem menekülhettek. Mi tagadás, kicsi volt a valószínűsége, hogy a hamis kép alkotója, és a Zucker úr korábbi tevékenységét jól ismerő rendőrtiszt együtt ül egy szomszédos kocsmában, amelynek tulajdonosa a galéria egy bennfentes alkalmazottjától értesül különféle nem igazán publikus információkról. És mégis… Néha a plafonra került banánhéjon is el lehet csúszni.

Az incidens még jó ideig vezető téma volt az asztaltársaságban. Marcelló művészi megítélése még az eddiginél is ellentmondásosabb lett. Remekműve elvesztésén érzett elkeseredésén nem igazán osztoztak. Na-

gyon kellett igyekeznie, hogy a közös munkában való részvétellel helyreállítsa Gertrúd bizalmát – a francia pezsgő ezúttal nem volt elegendő.

A produkció elkészülését más sajnálatos események is hátráltatták. Albert váratlanul kórházba került. Bizonytalan hírek érkeztek róla, barátai nehezen tudták eldönteni, hogy várjanak-e rá, vagy haladjanak nélküle tovább. Néhány hétig kitartottak, de akkor még nagyobb krach ütött be. Gertrúd fia egy halaszthatatlan műtét miatt hónapokra mozgásképtelen lett. Bár a társaság tagjai felajánlották, hogy kerekesszékben mindkettőjüket eltolják a Bárkába, végül is Gertrúd lakásába tették át az összejöveteleket. Misi természetesen abban a reményben búcsúzott el tőlük, hogy hamarosan újra láthatja őket a törzsasztaluknál, de szíve mélyén maga sem nagyon bízott ebben.

Néhány hónappal később váratlanul Viktor tért be a bárba. Most mindkét keze ép volt, a változatosság kedvéért most a bal lábán viselt nagy rögzítő kötést.

– Megcsúszott a pedál? – kérdezte Misi tréfálkozva.

– Nem, rám esett a zongora – válaszolta Viktor.

És ebben az volt a vicc, hogy nem volt vicc. Voltaképpen elég olcsón megúszta a balesetet, a törött csontok műtét nélkül is szépen összeforrtak.

Misi kérésére Viktor most ülve és két kézzel is eljátszotta Spaulding kapitány dalát, amitől mindjárt derűsebbek is lettek. Viktor változatlanul bízott benne, hogy előbb-utóbb csak összeáll a produkció. Ha előbb nem, Gertrúd 100. születésnapját majd ezzel fogják ünnepelni. És az már nincs is olyan messze!

[09] Hooray for Captain Spaulding.mp3

A zene indításához a letöltött fájlban duplán kell az ikonra kattintani.